

آثار واقعی جنگ

نجمه رجب

«به خرمشهر خوش آمدید؛ جمعیت ۳۶ میلیون نفر»؛ همه دیدنی‌های موزه جنگ خرمشهر یک طرف، این تابلوی معروف که به ابتکار شهید بهروز مرادی طراحی شده و شهرت جهانی پیدا کرده است هم یک طرف. واکنش بازدیدکنندگان خارجی به این تابلو که در قدیمی‌ترین موزه جنگ کشور به نمایش گذاشته شده تا یادآور اتحاد یکپارچه ملت در سال‌های دفاع مقدس باشد، دیدنی است. پیام همدلی در تابلوی مذکور به حدی گویاست که اغلب بازدیدکنندگان خارجی موزه با این تابلو عکس یادگاری می‌گیرند.

موزه دفاع مقدس خرمشهر در حاشیه رود کارون در بلوار امام خمینی (ره) شهر خون، جایی که میان اهالی به «لب شط» شهرت دارد، واقع شده است. ساختمان این موزه خود به تنهایی یک سازه موزه‌ای است! این ساختمان در دوره رضاشاه در سال ۱۳۰۹ متولد شد و در اختیار یک شرکت نفتی قرار داشت. در زمان تجاوز رژیم بعث عراق به ایران و طی مدت ۱۹ ماه محاصره خونین‌شهر، این ساختمان به دست دشمن افتاد و مرکز فرماندهی تیپ فلوجه عراق بود. ساختمان مذکور اما در سال ۶۱ و به دنبال پیروزی ایران در عملیات بیت‌آلمقدس بازپس‌گرفته شد.

سابقه معرفی ساختمان پالایشگاه آبادان به عنوان موزه، به سال ۱۳۷۲ باز می‌گردد، یعنی حدود ۵ سال پس از پایان جنگ تحمیلی به خاطر استحکام سازه‌ای از یک سو و به عنوان نمادی از ثمربخش بودن مقاومت ملت ایران از سوی دیگر برای تبدیل به موزه دفاع مقدس انتخاب و طی مدت سه سال بازسازی و تجهیز شد.

در این موزه بسیاری از آثار واقعی جنگ تحمیلی کاملا دست‌نخورده و بدون هیچ تغییری به نمایش درآمده است. موزه جنگ خرمشهر پنج تالار دارد که تالار اول بحران قبل از شروع جنگ تحمیلی و هجوم اولیه ارتش بعث را نمایش می‌دهد. در تالار دوم نمودهای عینی حماسه مقاومت ۴۵ روزه مردم خرمشهر با دست خالی به نمایش گذاشته شده است. سومین تالار مربوط به دوره اشغال خونین‌شهر است و حقایقی از تخریب بی‌رحمانه خانه‌ها و سرقت اموال مردم توسط اشغالگران را به زبان تصویر به نمایش گذاشته است. در تالار چهارم نوبت به عملیات «الی بیت‌المقدس...» و آزادسازی خرمشهر می‌رسد .تالار پنجم این موزه نیز بازگشت مردم قهرمان خرمشهر به این شهر را به نمایش گذاشته است.

در این موزه اخیرا تالار دیگری نیز با عنوان «خرمشهر امروز» طراحی شده که در آن ۳۰ تصویر از دیروز و ۳۰ تصویر از امروز نقاط مختلف شهر را به نمایش می‌گذارد

تا نمودی از تلاش‌های صورت گرفته برای بازسازی خرمشهر باشد؛ هرچند نمایش تصاویر خرمشهر امروز، چیزی از تلخی این واقعیت که «خرمشهر آزاد شده، اما هنوز آن‌گونه که شایسته است، آباد نشده» نمی‌کاهد....

یادگاری‌های شهدا، بازنمایی سنگرها، سلاح‌های کهنه، خاطرات شفاهی، همه و همه جاذبه‌هایی برای تماشا و البته عبرت دارد؛ اما شاید جذاب‌ترین بخش موزه، جایی در محوطه بیرونی است؛ نقطه‌ای که در آن خودروهای دهه ۶۰ را عمودی در زمین کاشته‌اند تا نمادی از اقدام بعث در اراضی باير اطراف خرمشهر باشد. پس از اشغال بندر خرمشهر، اراضی جاده آبادان - اهواز که از دید بعثی‌ها مناسب فرود بالگرد و چتربازان بوده، با خودروهایی که در گمرک بود، پوشانده می‌شود. اشغالگران خودروها را در کنار تعداد زیادی میله و اشیاء عمودی در زمین کاشته بودند تا چتربازان در صورتی که قصد فرود در این اراضی را داشته باشند، به آنها اصابت کرده و به شهادت برسند. پس از فتح خرمشهر، رزمندگان نام این منطقه را «میل آباد» گذاشتند؛ محلی که میله‌ها، آهن پاره‌ها و ماشین‌ها سر به هوا ایستاده بودند تا چتربازان به هنگام فرود در برخورد با آن جان خود را از دست بدهند. از این رو نمایی از این اراضی در محوطه موزه جنگ خرمشهر بازسازی شده است.

در مجموعه تالارهای موزه نیز، تابلوهای گرافیکی و آثار حجمی، ادوات به جامانده از نیروهای بعثی و آثاری از شهدای شاخص و محوری خرمشهر به نمایش در آمده است. در بخشی از موزه مجموعه‌ای از وسایل مورد استفاده رزمندگان، شهدا، نمادهای مناطق جنگی، تندیس های ساخته شده از سوی هنرمندان در برابر دیدگان بازدیدکنندگان قرار گرفته است.

موزه دفاع مقدس خرمشهر حدود ۳۰ راوی دارد که کلیاتی از آنچه در سال‌های جنگ تحمیلی در خرمشهر به وقوع پیوست را بیان می‌کنند. در این موزه همچنین از نمایش مستند کوتاهی درباره آزادسازی خرمشهر، برای بازگویی واقعیت استفاده می‌شود. با این همه به نظر می‌رسد روزآمد شدن دانش موزه‌داری در دنیا، جای تردید در ضرورت به‌روزرسانی محتوای عرضه شده در این موزه باقی نمی‌گذارد. موزه‌های که هر سال میزبان عده زیادی از دانش‌آموزان، دانشجویان و خانواده‌هاست و افزون بر این سالانه حدود ۶۰۰۰ بازدیدکننده خارجی دارد، باید همواره از حیث محتوا مبتکرانه و خلاقانه بازطراحی شود.

نشر سرو؛ روحی تازه در کالبد بازار کتاب

داود صلاحی
مدیر نشر سرو

انتشارات موزه ملی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در سال ۱۳۹۳ آغاز به کار کرد و مجموعه کتابخانه موزه به انتشار کتاب‌هایی در خصوص وقایع مرتبط با دفاع مقدس پرداخت. این انتشارات تا پایان سال ۹۶ موفق به تولید و انتشار بیش از ۲۰ عنوان کتاب شد و از ابتدا خود را به صورت یک ناشر عمومی با رویکرد و موضوع تخصصی تعریف کرد.

در سال ۹۷ با تغییر مدیریت موزه و تعریف ماموریت‌های جدید و افق بالاتر، انتشارات موزه نیز موظف به ارتقای کمی و کیفی و حضور بیشتر و فعال تر در حوزه نشر شد و پرداختن به مباحث پیرامون انقلاب اسلامی و مقاومت و پایداری نیز به ماموریت‌های آن افزوده شد.

در این سال ۷۰ عنوان کتاب جدید در دستور کار انتشارات قرار گرفت و تنوع آثار بیشتر شد و دایره مخاطبان وسیع تر. ضمن آنکه عملکرد انتشارات از برون سپاری یا حمایت مالی صرف یا مشارکت، به تولید درونی و ایجاد سازوکار انتشاراتی در درون موزه ارتقا یافت تا موزه بتواند در کنار عنوان انتشارات و پروانه نشر، از ساختار سازمانی لازم نیز در این زمینه برخوردار شود.

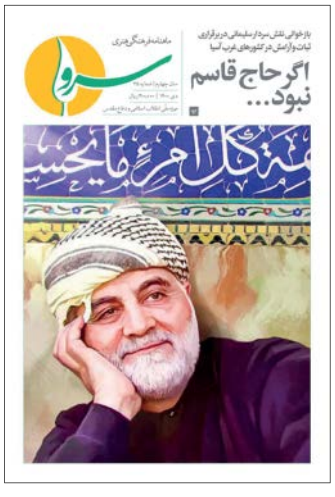
در کنار این، تعامل با دیگر ناشران حوزه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس و مراکز تحقیقاتی و تولید محتوا به عملکرد انتشارات اضافه شد و حمایت از نویسندگان، خصوصا نویسندگان نوقلم جزو رویکردهای اصلی قرار گرفت.

به این ترتیب، سال های ۹۸ و ۹۹ نیز به تولید حدود ۷۰ عنوان کتاب جدید سپری شد و مجموع آثار منتشر شده به بیش از ۱۵۰ اثر رسید. با همه این تلاش‌ها همچنان کیفیت آثار و سطح حرفه‌ای و هنری و تخصصی انتشارات در تراز موزه ملی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس نبود. بنابراین از ابتدای سال ۱۴۰۰ افق بالاتری مد نظر مسئولان موزه قرار گرفت و تعمیق آثار از حیث محتوا، بهبود آثار از حیث هنری و حرفه‌ای، تنوع بیشتر آثار از حیث ساختار و افزایش دایره مخاطبان در دستور کار قرار گرفت. مضاف بر این، ارتقای عنوان حرفه‌ای یا برند انتشارات و گسترش سطح تعامل با نهادها و سازمان های مرتبط با نشر و نویسندگان برتر و فعالان اثرگذار حوزه نشر به طور جدی به اهداف و عملکردهای انتشارات موزه افزون شد.

انتشارات موزه که در سال ۱۴۰۰ با عنوان جدید «نشر سرو» به ادامه فعالیت پرداخته، علاوه بر برطرف کردن کاستی‌های ساختاری و هنری آثار تولیدی خود و بالا بردن سطح کیفی و فنی آنها، تولید ۲۰۰ عنوان کتاب جدید را نیز در پیش گیرد و تعامل گسترده‌تری با نویسندگان و ناشران همسو شکل دهد.

نشر سرو در جدیدترین اقدام خود با حضور فعال در نمایشگاه بین المللی کتاب تهران ضمن ارائه بیش از ۱۵۰ اثر تولیدی در گذشته، قریب به ۵۰ کتاب جدید را به علاقه‌مندان معرفی کرده و به یاری خداوند و به مدد ارواح پاک شهیدان انتشار ۲۰ اثر جدید تا پایان سال جاری را جزو چشم انداز پیش روی خود می بیند.

ماهنامه سرو؛ گامی برای جهاد تبیین

حالا همزمان با چهلمین سالگرد آزادی خرمشهر، ماهنامه فرهنگی هنری سرو هم به شماره چهارم خود رسیده است. نشریه‌ای که هرچند تا سال پنجم انتشار خود با سختی‌ها و فراز و نشیب‌های بسیاری همراه شد اما نگذاشت چراغ تنها رسانه مکتوب انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و جریان مقاومت خاموش شود. ماهیت اصلی این نشریه، بررسی موضوعاتی در زمینه‌های مختلف تاریخ، اندیشه، ادب و هنر، فرهنگ، موزه‌داری و گردشگری، رسانه‌های خارجی، شبهات و سوالات و مباحث روز از دریچه انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و جریان مقاومت است. نشریه‌ای که با چهل شماره انتشار منظم، مخاطبان خود را در بین علاقمندان به موضوعات مربوطه پیدا کرده است و حالا با توزیعی گسترده‌تر در سطح کشور جامعه مخاطب بیشتری را مد نظر دارد.

سرو تنها ماهنامه تخصصی حوزه انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و مقاومت است که دکتر علی‌اصغر جعفری رئیس شورای سیاست‌گذاری و مدیرمسئول و دکتر محمود اکرامی‌فر سردبیری آن را بر عهده دارند. سردار فتح‌ا... جعفری، سردار یعقوب زهدی، دکتر محمدجعفر محمدزاده ، دکتر بیژن مقدم دکتر مجید رضاییان، آقای رسول شادمانی، امیر ابراهیم گلفام، امیر حسین ولی‌وند، دکتر محمدرضا سوقندی، دکتر سعید بکتاش و دکتر محمد ابراهیم محمدی اعضای شورای سیاست‌گذاری این ماهنامه هستند که طی جلساتی ماهانه بر روند کیفی، محتوا و فضای بصری نشریه و همچنین سیاست‌های محتوایی تحریریه نظارت دارند. سرو در ۱۲۰ صفحه و در قطع وزیری به صورت تمام رنگی در ابتدای هر ماه چاپ می‌شود. آرشیو نشریه از درگاه اینترنتی www.mag.iranrhdm.ir برای مخاطبان و علاقه‌مندان قابل دسترسی می‌باشد.